

РЕЦЕНЗИЯ

От доц.д-р Павел Недялков Недялков,
научна специалност „Управление на сигурността и отбраната”

относно: представена за публикация студия в EASTERN Academic Journal (ISBN 2367-7384), на тема: „Международни задължаващи инструменти със световен обхват за превенция на ядрения риск, намеса в случай на авария и отговорност за ядрена вреда”, с автор: д-р Олга Бориславова Борисова

В представената за публикуване студия, е направен съдържателен юридически анализ на международноправните източници имащи отношение към ядрения риск и отговорността за ядрена вреда.

Правната регламентация е разгледана в нейния генезис, като се изследват актовете на ООН под гаранцията за контрол упражняван от Международната агенция за атомна енергия (МААЕ), конвенциите за гражданска отговорност в областта на атомната енергия (Парижката конвенция под егидата на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие и Виенската конвенция под егидата на МААЕ).

Изследваната проблематика от д-р О.Борисова се характеризира, като изключително обхватна, с оглед необходимостта от периодично ревизиране на определени разпоредби на конвенциите. След инцидента от Чернобил през 1986г. се налага приемането на съвместен протокол за координиране прилагането на двете конвенции за гражданска отговорност.

В студията е направен сравнителен анализ между Парижката и Виенската конвенции, като се обосновава подходът към прилагане на конвенциите на национално ниво. Изтъква се, че страните имат две опции за прилагане на конвенциите. Те могат да трансформират съдържанието на конвенциите в националното право касаещо отговорността. Това решение предлага предимството да се позволи използването на законодателните техники и националния език, но съществува риск от погрешни интерпретации в съдържанието на конвенциите. Другата опция, която избягва този риск е да се осъществят конвенциите директно като

инструменти за автоматично прилагане. Структурата и формулировката на диспозитивите на Виенската и Парижката конвенция, както и анекса на Конвенцията за допълнително обезщетение на ядрени вреди предвижда тази опция.

Интерес представлява възникването и развитието на правната регламентация на физическата защита на ядрения материал, която първоначално (с приемането през 1979г. на Конвенцията за физическа защита на ядрения материал), е фокусирана към условията на международен превоз. Изразена е позиция, че превозът на ядрен материал в рамките на съответната държава е изцяло от компетентността на страната без никакво задължение наложено от международното право. Прилагането на конвенцията на национална територия е доброволно решение на съответната страна и не съставлява международно задължение. Изследвано е изменението на конвенцията през 2005г., с което значително се разширява приложното поле на първоначалния инструмент.

Авторът подробно анализира конвенциите за ядрена безопасност, приети след 1980г. В исторически план този период е свързан с ядрения инцидент в «Три Майл Айланд», САЩ, последван седем години по-късно от ядрена авария в Чернобилската АЕЦ в Украйна през 1986г.

Ядрените инциденти поставят пред правната наука редица теоритически и практически въпроси свързани с използването на ядрената енергия и установяване на международен юридически режим за защита.

Изтъква се, че въпреки изключителната компетентност на националната политика и законодателство в областта на ядрената енергия, те са подложени на въздействие от страна на международното право, чрез ратифициране на различни договори, прилагане на препоръки и добри практики. Авторът развива идеята, че постигането на международен консенсус по отношение на ядрената безопасност е възможно чрез използване на механизми основани на осъзнат интерес на всяка от страните.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Доброто познаване на съществуващите международни принципи и механизми на специален режим на отговорност и покриване на риска при експлоатация на ядрени съоръжения, позволяват на автора да прави аргументирани и обективни изводи по отношение адекватността на съществуващите инструменти и тяхната приложимост към предефиниране на глобалните проблеми свързани с ядрения риск.

Считам, че изследването на д-р Олга Борисова има безспорен научен принос и ми дава основание да предложа публикуването на студията: „Международни задължаващи инструменти със световен обхват за превенция на ядрения риск, намеса в случай на авария и отговорност за ядрена вреда”, в EASTERN Academic Journal -ISBN 2367-7384

РЕЦЕНЗЕНТ :

(доц. д-р Павел Недялков)

